คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๘/๒๕๔๔ วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง นายสนิท วรปัญญา ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ นายสนิท วรปัญญา ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยอ้างว่า นายอมร อมรรัตนานนท์ ได้มีหนังสือร้องเรียนว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน ๓ คน คือ นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา มีชื่อเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ (๓) และมาตรา ๒๕๘ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญและฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ (๓) และมาตรา ๑๑ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยนายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ดำรงตำแหน่งหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด พิษณุการโยธา พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด

ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า กรณีนายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม นั้น ไม่น่าจะต้องด้วยมาตรา ๒๕๘ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ คงมีเพียงประเด็นปัญหาที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ กรณีพลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ที่ได้แสดงสำเนาหลักฐานหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด โดยไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเพื่อเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร

กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา แต่ได้ไปจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อออกจากทะเบียนเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔ กรณีจะถือว่ามีผลเป็นการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวตามนัยมาตรา ๒๕๘ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๑๑ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ หากฟังได้ว่า พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ได้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ (๓) และมาตรา ๒๕๘ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) และมาตรา ๑๑ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และต่อมาพลโท สวัสดิ์ และหรือ บริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ได้ไปดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยไม่ปรากฏชื่อพลโท สวัสดิ์ เป็นกรรมการบริษัททางทะเบียนดังกล่าว แต่ได้กระทำในภายหลังซึ่งเกิน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา กรณีจะถือว่า พลโท สวัสดิ์ ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาก่อน หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ กรณีของคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา เพียงแต่อ้างว่าได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวแล้ว และต่อมาบริษัทดังกล่าวได้ไปดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยไม่ปรากฏชื่อคุณหญิงปรียาเป็นกรรมการบริษัท แต่ได้กระทำในภายหลังซึ่งเกิน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จะถือว่าคุณหญิงปรียาได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปรามปรามการทุจริตแห่งชาติมาก่อน หรือไม่

ประเด็นที่ ๔ หากฟังได้ว่ากรรมการทั้ง ๒ คน คือ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา หรือคนใดคนหนึ่ง กระทำการเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ (๓) และมาตรา ๒๕๘ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๑๑ (๓) และมาตรา ๑๑ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามมาตรา ๒๙๗ วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ เพียงใด และหากฟังได้ว่า

องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ถูกต้องสมบูรณ์มาตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการและของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่ เพียงใด

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ประธานวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่ประธานรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสอง ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สองราย คือ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ในข้อหา “กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่กล่าวบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า คำร้องขอดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติที่อ้างถึงหรือไม่ ซึ่งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวมีอยู่ว่า (๑) ประธานรัฐสภาจะต้องเป็นผู้เสนอเรื่องมา และ (๒) ปัญหาที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้นจะต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำร้องนี้เสนอมาโดยประธานวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่ประธานรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน” โดยที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรพร้อมด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ จึงเป็นกรณีที่ “ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร” ในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น ประธานวุฒิสภาจึงเป็นผู้ที่มีอำนาจตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง แทนประธานรัฐสภาในการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ (๑) ตามที่ได้กล่าวข้างต้น

สำหรับหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ (๒) ที่กำหนดว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยรวม ๔ ประเด็นด้วยกัน คือ

๑. พลโท สวัสดิ์ และคุณหญิงปรียา หรือผู้หนึ่งผู้ใด จะถือว่าได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ (๓) และมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง หรือไม่

๒. หากบุคคลทั้งสองหรือผู้หนึ่งผู้ใดได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่กล่าว กรณีจะถือว่าบุคคลนั้นได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาตั้งแต่ต้น หรือไม่

๓. หากบุคคลทั้งสองหรือผู้หนึ่งผู้ใดได้ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่กล่าวแล้ว องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะถูกต้องสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๔. ถ้าองค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ถูกต้องสมบูรณ์มาตั้งแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายหรือไม่ เพียงใด

ดังนั้น จึงจำต้องพิจารณาว่า ประเด็นดังกล่าวข้างต้นนี้ ประเด็นใดบ้างที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

เกี่ยวกับประเด็นที่ ๑ และที่ ๒ นั้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแต่ละคน หาได้มีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญไม่ เรื่องคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และพฤติการณ์ของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของกรรมการผู้นั้นที่จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีหรือรายบุคคลไป มิใช่เป็นเรื่องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยรวมในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญอีกทั้ง คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และพฤติการณ์ ก็มิใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่แต่ประการใด ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หรือพฤติการณ์ของตัวกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงมิใช่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และไม่น่าจะอยู่ในข่ายบังคับของมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญซึ่งมุ่งหมายเฉพาะแต่องค์กรตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น โดยไม่รวมถึงตัวบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือองค์ประกอบขององค์กรนั้นด้วย

เมื่อพิจารณาเทียบเคียงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและองค์ประกอบขององค์กรนั้น ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าในขณะที่รัฐธรรมนูญเปิดช่องทางให้มีการโต้แย้งหรือคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และพฤติการณ์ของสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๙๖ ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑๖ และของกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๒ แต่ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติในทำนองเดียวกันนี้สำหรับกรณีของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การละเว้นดังกล่าวคงเป็นเรื่องจงใจของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ และคงต้องแปลความว่ารัฐธรรมนูญไม่ประสงค์ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว การตีความในลักษณะเช่นว่านี้มีเหตุผลสนับสนุนจากมาตรา ๒๙๙ ของรัฐธรรมนูญเอง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภามีมติให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ใดพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุที่ “กระทำการขาดความเที่ยงธรรม จงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์ที่เป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง” ซึ่งบทบัญญัตินี้มีไว้สำหรับกรณีของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นการเฉพาะเท่านั้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าว จึงเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หรือพฤติการณ์ของพลโท สวัสดิ์ และคุณหญิงปรียา มิใช่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

สำหรับประเด็นที่ ๓ และประเด็นที่ ๔ ที่ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับความสมบูรณ์ขององค์ประกอบและความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายของกิจการใดที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กระทำไปในขณะที่กรรมการบางคนมีปัญหาเรื่องคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้าม หรือได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาเรื่องกิจการใดที่องค์กรใดได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของตน และในภายหลังเกิดมีการโต้แย้งหรือคัดค้านในเรื่องความถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมายของการกระทำกิจการดังกล่าว โดยอาศัยเหตุแห่งข้อบกพร่องตามที่กล่าว นั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น และเป็นปัญหาที่อยู่ในขอบข่ายของมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ ทั้งนี้ อาจเทียบเคียงได้กับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของประธานรัฐสภาในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจของวุฒิสภาที่จะดำเนินการประชุมในขณะที่ยังมีองค์ประกอบไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หรือพฤติการณ์ของพลโท สวัสดิ์ และของคุณหญิงปรียา ตามมาตรา ๒๖๖

ของรัฐธรรมนูญ แต่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความสมบูรณ์ขององค์ประกอบและความถูกต้องตามกฎหมายของกิจการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กระทำไปในหน้าที่

คำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า โดยที่ตุลาการเสียงข้างมากได้รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ถึงแม้ว่า (ตุลาการฝ่ายนี้) จะมีความเห็นไม่ตรงกันว่าประเด็นใดบ้างเป็นประเด็นที่อยู่ในขอบข่ายของมาตราดังกล่าว ก็ต้องถือว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยประเด็นหนึ่งประเด็นใด หรือทุกประเด็นที่ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาเสนอมาได้ ข้าพเจ้าจึงมีหน้าที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ตามตุลาการเสียงข้างมากด้วย ดังต่อไปนี้

๑. กรณีของพลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ซึ่งถูกกล่าวหาว่ายังเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ตอนที่ได้รับเลือกและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าผู้ถูกร้องได้แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทด้วยการทำหนังสือลาออก ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ และกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทก็ได้รับทราบการแสดงเจตนาดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ โดยมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดง มีพยานบุคคลมาให้การต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อยืนยันความถูกต้องของเอกสารที่อ้างส่ง จึงฟังได้ว่าพลโท สวัสดิ์ ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการในบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด โดยมีผลทางกฎหมายแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นระยะเวลาถึง ๒ ปีกว่าก่อนหน้าที่จะได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยวุฒิสภา จริงอยู่ การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของพลโท สวัสดิ์ มิได้ไปดำเนินการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า จนกระทั่งวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔ แต่เรื่องนี้ไม่เป็นเหตุที่จะเอาผิดกับพลโท สวัสดิ์ได้แต่อย่างไร เพราะการจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทไม่ใช่เป็นเรื่องที่กรรมการผู้ลาออกจะต้องไปดำเนินการ คงเป็นหน้าที่ของบริษัทเท่านั้น และการละเลยหรือหลงลืมการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง ก็ไม่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบุคคลใดยังมีฐานะเป็นกรรมการของบริษัทอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และบรรทัดฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ กรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี ๑๐ คน สิ้นสุดลงเฉพาะตัว

๒. กรณีของคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นกรรมการบริษัทวงศ์อมร จำกัด ในขณะที่วุฒิสภาได้มีมติเลือกคุณหญิงปรียาให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๒ เกี่ยวกับเรื่องนี้ คุณหญิงปรียา ได้ชี้แจงว่าตนได้

แสดงเจตนาการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เมื่อทราบว่าตนได้รับการคัดเลือกโดยวุฒิสภาให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งนี้ โดยการแจ้งให้คุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ กรรมการผู้มีอำนาจทราบทั้งด้วยหนังสือและด้วยวาจา ซึ่งคุณหญิงวนิดาก็ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ แต่ก็ยอมรับว่าจำไม่ได้ว่าให้ผู้ใดไปดำเนินการถอนชื่อต่อนายทะเบียนบริษัทหรือไม่ และไม่ได้ติดตามเรื่องนี้เพราะคุณหญิงปรียาไม่เคยทำกิจการใดๆ กับบริษัทอีกทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ตอบแทนใดๆ จากบริษัทด้วย อย่างไรก็ดี สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือรับรอง ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๔ ระบุว่ามีการถอนชื่อคุณหญิงปรียา ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๔ โดยคุณหญิงปรียายังมีชื่อเป็นกรรมการบริษัทอยู่ก่อนวันนั้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่ยังมีชื่อเป็นกรรมการบริษัทอยู่ในทะเบียนของกรมทะเบียนการค้านั้น มิได้เป็นเครื่องพิสูจน์ถึงฐานะอันแท้จริงของผู้ถูกร้อง แต่เป็นเพียงหลักฐานที่บุคคลภายนอกผู้สุจริตจะสามารถยกขึ้นอ้างได้เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้น หลักฐานและคำให้การของคุณหญิงวนิดา กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท มีเพียงพอที่จะเชื่อได้ว่าคุณหญิงปรียาได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด โดยมีผลทางกฎหมายแล้วก่อนครบกำหนด ๑๕ วันนับจากวันที่ได้รับเลือกโดยวุฒิสภา ถึงแม้ว่าจะยังมิได้มีการจดทะเบียนการพ้นจากตำแหน่งกรรมการบริษัทกับนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทจนกระทั่งเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วเกือบ ๒ ปีก็ตาม

อาศัยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ต่างก็ไม่ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ (๓) และวรรคสอง อันเป็นเหตุที่จะทำให้บุคคลทั้งสองนี้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือจะต้องถือว่าบุคคลทั้งสองนี้มิได้เคยรับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาก่อน ดังนั้น ตามความเห็นของตุลาการเสียงข้างมาก จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นที่ ๓ และประเด็นที่ ๔ ที่ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาได้เสนอมา

นายสุจินดา ยงสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ